

راه کارهای مدیریت ریسک اعتباری در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران

مؤلفان:

احسان ذاکرنیا

مجید زین الدینی



انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۱

سرشناسه	: ذاکرنیا، احسان، ۱۳۶۹
عنوان و نام پدیدآور	: راه کارهای مدیریت ریسک اعتباری در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران / مولفان احسان ذاکرنیا، مجید زین الدینی.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۳۴ص: جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۰۴-۷۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۱۲ - ۳۳۴.
موضوع	: بانک و بانکداری -- ایران -- مدیریت ریسک Risk management -- Banks and Banking -- Iran خدمات مالی -- ایران -- مدیریت ریسک Financial services industry -- Risk management -- Iran زین الدینی، مجید، ۱۳۴۷- ایران: ارتش- دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات دافوس Iran, Army, Command & Staff University, Dafoos Publisher
شناسه افزوده	: HG۱۶۱۵
شناسه افزوده	: ۳۳۲/۱۰۶۸۱
شناسه افزوده	: ۸۸۸۵۳۸۳
رده بندی کنگره	: رده بندی دیویی
رده بندی دیویی	: شماره کتابشناسی ملی
شماره کتابشناسی ملی	: اطلاعات رکورد کتابشناسی
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

عنوان: راه کارهای مدیریت ریسک اعتباری در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران

نویسنده: احسان ذاکرنیا، مجید زین الدینی

ویراستار: سامان آزاد

طراح جلد: میلاد فرهادی

صفحه آرای: سبحان فرشادفر

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۳۳۴ص

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۹۵۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

www.casu.ac.ir

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱، ۶۶۴۷۰۴۸۶ - ۰۲۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان می باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

۸	مقدمه
۱۳	فصل اول: بانکداری اسلامی
۱۵	بانکداری اسلامی در کلام امام (ره) و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)
۱۷	سیر تطور بانکداری اسلامی
۱۸	پیدایش صنعت مالی اسلامی
۱۸	جایگاه کنونی و رشد جهانی بانکداری اسلامی
۲۲	نظریه‌های بانکداری اسلامی
۳۹	نظام بانکداری اسلامی و متعارف؛ شباهت‌ها و تفاوت‌ها
۴۳	الگوهای بانکداری اسلامی
۴۳	الگوهای نظری بانکداری اسلامی
۵۶	الگوی عملیات بانکداری بدون ربا در جمهوری اسلامی ایران
۶۲	تبیین جایگاه بانکداری بدون ربا در کشور
۶۳	بانکداری اسلامی و اقتصاد مقاومتی
۷۱	فصل دوم: ریسک اعتباری
۷۲	تعریف ریسک
۷۴	مفهوم ریسک در اسلام
۷۵	ریسک در مالی اسلامی
۷۶	تفاوت‌های ریسک با مفاهیم مشابه اسلامی
۷۸	انواع ریسک
۸۰	ریسک غیر مالی
۸۳	ریسک‌های مالی
۸۶	مدیریت ریسک اعتباری
۸۶	هدف از مدیریت ریسک اعتباری
۸۶	اهمیت مدیریت ریسک اعتباری
۸۸	آسیب‌شناسی وضعیت ریسک اعتباری در نظام بانکداری بدون ربا در جمهوری اسلامی ایران
۹۱	ریسک اعتباری در بانکداری اسلامی

۹۱	مقایسه ریسک اعتباری در بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف
۹۸	تمایزات مدیریت ریسک اعتباری در بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف
۹۹	عوامل موثر بر احتمال عدم بازپرداخت
۱۰۲	نظریات پیرامون ریسک اعتباری و علل بروز مطالبات معوق و نکول
۱۰۵	علل و عوامل تأخیر پرداخت بدهی
۱۰۷	آثار اجتماعی و اقتصادی تأخیر پرداخت دیون
۱۱۰	بحران اعتباری و بحران اجتماعی
۱۱۱	مدیریت بحران
۱۱۵	فصل سوم: مدیریت ریسک اعتباری
۱۱۶	تعریف مدیریت ریسک
۱۱۶	ضرورت مدیریت ریسک در نظام بانکداری
۱۱۸	فرایند مدیریت ریسک
۱۲۱	سنجش ریسک اعتباری در بانکداری
۱۲۲	روش های سنجش ریسک اعتباری
۱۲۸	پایه اندازه گیری ریسک اعتباری
۱۳۰	مدل های اندازه گیری و سنجش ریسک اعتباری
۱۳۱	مدل های نمره دهی
۱۶۶	روش ها و ابزارهای مدیریت ریسک اعتباری
۱۷۷	شیوه های عملیاتی و بالقوه موجود جهت مواجهه با ریسک اعتباری در بانک ها
۲۲۵	فصل چهارم: عوامل موثر بر تشدید ریسک اعتباری
۲۲۶	عوامل کلان (برونزا)
۲۳۷	عوامل خرد (درونزا)
۲۴۷	فصل پنجم: راه کارهای مدیریت ریسک اعتباری در نظام بانکداری جمهوری اسلامی ایران
۲۴۸	معیارهای راه کار مطلوب
۲۴۸	نداشتن منع شرعی
۲۴۸	جواز قانونی
۲۴۸	تفکیک بین عوامل تأخیر
۲۴۹	ایجاد انگیزه پرداخت به موقع و بازدارندگی از نکول

توسعه اقتصادی در هر کشوری در گرو استفاده بهینه از سرمایه‌ها و سرمایه‌گذاری مناسب در بخش‌ها و پروژه‌های سودآور است. در کشورهای در حال توسعه و بانک محوری مانند جمهوری اسلامی ایران، تسهیلات بانکی مهم‌ترین منبع تأمین مالی کننده پروژه‌ها و در واقع موتور محرکه اقتصاد کشور هستند و سلامت و کارایی نظام بانکی باعث شکوفایی کشور گشته و بروز مشکل و بحران در آن می‌تواند کشور را دچار بحران‌های شدید اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و امنیتی نماید.

صنعت بانکداری به شکل متعارف آن، هماهنگ با نظام سرمایه‌داری است و در این نظام جایگاه مشخص و معینی برای بانک تعریف شده است. اهداف و وظایف بانک‌ها متناسب با مبانی و اصول این نظام تعریف شده و به عنوان جزئی از نظام، با دیگر اجزا همخوانی و هماهنگی دارد و مشخصه بارز آن حاکمیت نظام بهره به‌طور تقریبی بر تمام عملیات بانکی است. پس از ایجاد صنعت بانکداری در جهان و نفوذ آن به تمامی عرصه‌های اقتصادی، بحث‌های فراوانی در خصوص ورود این صنعت به کشورهای اسلامی در چارچوب نظام اقتصادی اسلام مطرح گردید. اندیشه‌وران و متفکران مسلمان با اشراف به کلیه کارکردهای مثبت بانک در اقتصاد و نقش آن در تجهیز پس‌اندازهای خرد و کلان و تبدیل آن‌ها به سرمایه‌های مولد و زمینه‌سازی رشد و شکوفایی اقتصادی، یک دغدغه اصلی را مورد توجه قرار دادند و آن استوار بودن اغلب معامله‌های بانک‌ها بر قرض با بهره بود که از دیدگاه فقه اسلامی ربا محسوب می‌شود. به این ترتیب، با توجه به حرام بودن قطعی ربا در کتاب و سنت و اتفاق نظر همه مسلمین بر آن، بهره‌گیری از الگوی بانکداری ربوی در کشورهای اسلامی امکان‌پذیر نبود و لذا اندیشمندان اسلامی در صدد رفع این مشکل برآمدند و یکی از این اقدامات استقرار نظام بانکداری بدون ربا در سال ۱۳۶۳ در جمهوری اسلامی ایران است. این نظام بانکی با استفاده از عقود اسلامی اقدام به حذف ربا از معاملات خود نمود و سعی کرد اصول اسلامی را بر فعالیت‌های خود حاکم گرداند.